

Met **The Big U** maakten **BIG** en **One Architecture** een plan om **New York** weerbaar te maken tegen orkaangeweld. Ook sociaaleconomische ontwikkeling krijgt in het plan een impuls.

De zuidkant van Manhattan – met het financiële hart rond Wall Street – wordt beschermd door een hooggelegen park.

The Big U. Over een lengte van tien mijl wordt de miljoenenstad beschermd tegen overstromingen.

Het was een succes, de Amerikaanse ontwerpcompetitie **Rebuild by Design**. Internationale multidisciplinaire teams ontwierpen plannen om weerwerk te bieden tegen de verwoestende orkanen die de regio rond New York regelmatig treffen. Aanleiding was de orkaan Sandy die in 2012 huishield. In vijf van de tien teams waren Nederlandse bureaus vertegenwoordigd. In juni maakte minister van Volkshuisvesting **Shaun Donovan** bekend welke voorstellen gelden voor het uitwerken van de ontwerpvoorstellen. De grote winnaar was het plan **The Big U** van het Deense **Bjarke Ingels Group (BIG)** en het Amsterdamse bureau **One Architecture**. Het voorstel kreeg 335 miljoen dollar toebedeeld.

The Big U is een U-vormige structuur rond het zuidelijke deel van Manhattan die over een lengte van tien *mile* bescherming biedt aan de laaggelegen en dichtbevolkte stad – met 200.000 inwoners, 21.000 bedrijven en 51 miljoen toeristen per jaar. Maar er is meer: in het ontwerp van dit nieuwe beveiligingssysteem zijn ook de economische, sociale en ecologische ontwikkeling van Manhattan meegenomen. De ontwerpers van **BIG** en **One** spreken van 'Robert Moses meets Jane Jacobs', oftewel de aanleg van grootschalige infrastructuur wordt gecombineerd met wijkverbetering en bevordering van de gemeen-

schapszin. Manhattan is in het plan opgedeeld in tien overstromingsgebieden, en in het voorstel zijn drie van deze compartimenten uitgewerkt. In het zuiden, tussen **Battery Park** en **Brooklyn Bridge**, waar tijdens de orkaan **Sandy** het meeste water de stad in stroomde, beschermt een hooggelegen park het financiële hart rond **Wall Street**. Een verhoogde weg en terpen met recreatieve voorzieningen zorgen dat het gebied toegankelijk blijft voor de vele toeristen. Ter hoogte van **Chinatown** en parallel aan de **FDR Drive** garandeert een vaste keermuur de bescherming tegen de hier regelmatig voorkomende wateroverlast. Tijdens grotere overstromingen – zo eens in de tien jaar – mag het gebied gecontroleerd onder water lopen. Dat betekent onder meer dat essentiële functies zoals computerservers en aggregaten op hogere verdiepingen moeten worden geplaatst. Aan de onderkant van de **FDR Drive** worden panelen bevestigd die bij noodweer uitklappen en een muur tegen het water vormen. Door ze te beschilderen en te belichten zijn de ingeklapte panelen een fraai plafond boven de promenade langs de **East River**, een ruimte die gebruikt kan worden voor evenementen en een markt. De 335 miljoen dollar is bedoeld voor een deel van de wijk **Lower East Side**. In eerste instantie is het de bedoeling om in de uiterwaard van dit compartiment een dijk te leggen, de zogenoemde *bridging*

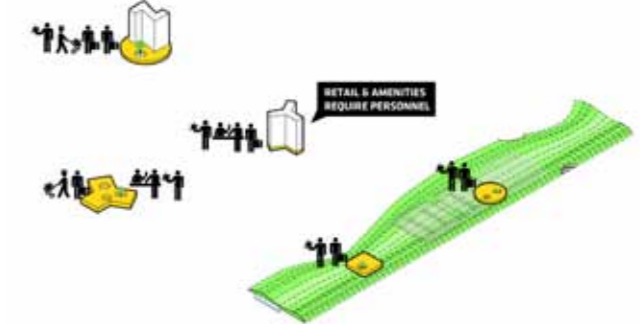
Als de FDR Drive op termijn overkapt wordt, vormen de buurt en het park een aaneengesloten ruimte.

De belangrijkste ingreep voor de Lower East Side: een dijk – de zogenoemde 'bridging-berm' biedt niet alleen bescherming, maar is tevens een nieuwe parkruimte. Via bruggen over de FDR Drive is de berm toegankelijk.

berm. Via een aantal bruggen over de FDR Drive wordt het nu nog slecht toegankelijke East River Park bereikbaar voor de bewoners van de wijk, waarbij de *berm* beplant wordt met zouttolerante planten. Op lange termijn is het denkbaar dat de FDR Drive overdekt wordt en als nieuwe parkruimte het East River Park en de buurt verbindt.

Op het eerste oog lijkt The Big U alleen gericht op het combineren van waterveiligheidsmaatregelen met de verbetering van openbare ruimtes. Maar dat doet het voorstel tekort. De ontwerpers onderstrepen dat de veiligheidsmaatregelen over een langere periode zullen bijdragen aan de sociaaleconomische ontwikkeling van de Lower East Side. BIG en One doen suggesties om de kwaliteit van de sociale woningbouw op peil te houden, zetten uiteen hoe de aanleg van de *bridging berm* en eventuele overkapping van de FDR Drive werkgelegenheid opleveren, en dat de maatregelen de aanleg stimuleren van buurttuinen in de gebieden die bij een overstroming onder water lopen. Inspelen op bestaande initiatieven vinden de ontwerpers vanzelfsprekend. De ideeën voor de Lower East Side zijn het resultaat van een intensief ontwerpproces waarin BIG en One in veertig bijeenkomsten, zes workshops en twee feesten het vertrouwen van de buurt moesten zien te winnen. In de achterstands-

De ingrepen voor waterveiligheid dragen volgens de ontwerpers bij aan de sociaaleconomische versterking van de Lower East Side. De leefbaarheid vergroot door betaalbare huisvesting en de komst van buurtcentra.

De werkgelegenheid stijgt: de bridging berm vraagt om aanleg en onderhoud, winkels en voorzieningen vragen om personeel.

wijk – met veel nationaliteiten, hoge werkloosheid, achterstallig onderhoud –, waar Sandy flink had huisgehouden, heerst veel wantrouwen tegen planners en architecten. In het verleden zijn delen van de wijk opgeknapt, maar dit leidde dikwijls tot gentrificatie. De buurtjes zijn razend populair, maar de opgeknapte woningen zijn te duur geworden voor de oorspronkelijke bewoners. BIG en One hebben geprobeerd om bij elk idee de wensen en behoeften van de gemeenschap voor ogen te houden. Daarvoor schakelden zij

de hulp in van lokale burgerorganisaties. Met hen is een *community plan* gemaakt waarin ambities voor de wijk gecombineerd zijn met de bescherming tegen overstromingen. Na de federale subsidie is nu de stad New York aan zet om het basisidee van The Big U om te zetten in een plan van aanpak (*action plan*). Directeur Matthijs Bouw van One Architecture beseft dat de stad huiverig staat tegenover plannen die meer omvatten dan puur civieltechnische maatregelen.

Opgaven aan elkaar koppelen is in de Verenigde Staten niet gebruikelijk. Maar Bouw heeft vertrouwen in het toezien oog van de federale overheid. 'Gelukkig zijn de voorwaarden zo verwoord dat de stad de subsidie alleen krijgt als hij handelt in de geest van The Big U. Bovendien leeft ons plan bij de mensen, wat de gemeentelijke departementen ook beseffen. Dat is veel waard.' Het is de vraag of BIG en One een rol krijgen in het vervolg. 'Ik denk het wel, maar veel hangt af van de gemeente', aldus Bouw.

Henk Ovink die de ontwerpcompetitie Rebuild by Design organiseerde is optimistisch. 'Burgemeester Bill de Blasio gelooft in de filosofie van The Big U. Het opstellen van een *action plan* duurt lang – de traditionele planningspartijen moet gewend raken aan de innovatiekracht van het voorstel.'

Mark Hendriks

Het voorstel voor Chinatown: panelen aan de onderkant van de FDR Drive klappen bij noodweer dicht.

De 'bridging berm': een nieuw park voor de Lower East Side.